

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра анатомії, клінічної анатомії і оперативної хірургії,
патоморфології та судової медицини**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**Перший проректор
Іщенко Н.М.

“__” _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ****4 КУРС (VII, VIII СЕМЕСТРИ)**
БЛОКИ НАВЧАЛЬНИХ РОЗДІЛІВ № 3, 4Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 221 «Стоматологія»

Розробник	Єлінська А. М.	_____
Зав. кафедри розробника	Черно В. С.	_____
Гарант освітньої програми	Єлінська А.М.	_____
Директор інституту	Грищенко Г.В.	_____
Начальник НМВ	Алексєєва А О.	_____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Хірургічна стоматологія
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	221 «Стоматологія»
Спеціалізація (якщо є)	
Освітня програма	Стоматологія
Рівень вищої освіти	Магістр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс навчання	3-й
Навчальний рік	2022-2023
	Денна форма
Номери семестрів:	7, 8-й
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	7 кредитів/ 210 год.
Структура курсу:	Денна форма
– лекції	16 год.
– практичні заняття (півгрупові)	90 год.
– годин самостійної роботи студентів	104 год.
Відсоток аудиторного навантаження	50%
Мова викладання	Українська
Форма проміжного контролю (якщо є)	
Форма підсумкового контролю	Екзамен – 7, 8-й семестр

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Дисципліна «Хірургічна стоматологія» вивчає клініку та діагностику хірургічних захворювань обличчя та шиї, захворювань скронево-нижньощелепного суглобу, кісток лицевого скелета; пухлин та пухлиноподібних утворень відповідної ділянки; травматичних ушкодження зубів, органів порожнини рота, обличчя та шиї, кісток лицевого скелета при яких необхідне комплексне лікування.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Блок 3 та 4 – ґрунтуються на попередньому вивченні студентами анатомії людини; гістології, ембріології та цитології, медичної біології, медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, медичної фізики, мікробіології, вірусології та імунології й інтегрується з цими дисциплінами, а також на вивченні студентами пропедевтичних дисциплін стоматологічного профілю: пропедевтики хірургічної стоматології, пропедевтики терапевтичної стоматології і пропедевтики дитячої терапевтичної стоматології та інтегрується з цими дисциплінами.

2. Мета, завдання та заплановані результати навчання

Метою 3 та 4 Блоків навчальної дисципліни «Хірургічна стоматологія» є:

- Опанувати методи обстеження пацієнта з хірургічною патологією щелепно-лицевої ділянки.
- Навчитися складати алгоритм обстеження тематичних пацієнтів.
- Вивчити особливості етіології та патогенезу пухлин та пухлино подібних новоутворень, травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки.

Завдання навчання є:

- Проаналізувати основні принципи лікування та профілактики захворювань щелепно-лицевої ділянки на амбулаторному прийомі та в умовах стаціонару.
- Вивчити звітну документацію хірурга стоматолога.

3. Компетентності та результати навчання

Згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні). Згідно з вимогами Стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- інтегральна:

Здатність розв'язувати задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю “Стоматологія” у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій.

- загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- **спеціальні** (фахові, предметні):

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
10. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
11. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
12. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Програмні результати навчання:

1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1) за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання.
2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.
3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої ділянки для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
4. Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
5. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу.
6. Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.
7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.
8. Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
9. Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

10. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

12. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.

13. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

14. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

15. Формувати цілі та визначати структуру лицястої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та лицястих потреб.

16. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

17. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

18. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

19. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах (за списком б).

20. Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.

21. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.

22. Розробляти заходи щодо організації, інтеграції надання стоматологічної допомоги населенню та проводити маркетинг медичних, в тому числі стоматологічних послуг в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення Блоку № 3 «Онкологія щелепно-лицевої ділянки» студенти повинні

знати:

1. Поняття про пухлини.
2. Класифікацію пухлин щелепно-лицевої ділянки (ЩЛД). Поширення. Міжнародна класифікація пухлин ВООЗ.

3. Теорії канцерогенезу, роль імунної системи, екзогенних факторів в розвитку злоякісних новоутворень.

4. Роль і завдання лікаря-стоматолога в системі надання спеціалізованої допомоги хворим з пухлинами ЩЛД. Значення ранньої діагностики.

5. Онкологічна пересторога як система понять, знань і принципів організації протипухлинної служби.

6. Методи обстеження пацієнтів з метою діагностики пухлин, роль сучасних методів обстеження (рентгенологічне, радіоізотопна діагностика, цитологічна, гістологічна верифікація пухлин).

7. Стадії ураження за системою TNM.

8. Клінічні групи онкологічних пацієнтів.

9. Передракові захворювання шкіри обличчя, червоної кайми губ, слизової оболонки порожнини рота. Класифікація. Факультативні, облігатні форми.

10. Фонові захворювання.

11. Клінічні прояви, методи діагностики, лікування.

12. Принципи і методи диспансеризації пацієнтів із передпухлинними захворюваннями обличчя і органів порожнини рота.

13. Пухлини шкіри обличчя.
14. Пухлиноподібні процеси.
15. Епідермальна кіста щелеп.
16. Одонтогенні пухлини.
17. Епітеліальні пухлини і пухлиноподібні ураження органів порожнини рота і щелеп.
18. Пухлини слинних залоз, їх пухлиноподібні ураження і кісти.
19. Пухлини м'яких тканин.
20. Первинні кісткові пухлини і пухлиноподібні ураження щелеп.

вміти:

- 1.Обстежити хворого з пухлиною ЩЛД, встановити діагноз та призначити лікування.
2. Прочитати та встановити попередній діагноз при використанні додаткових методів дослідження.
3. Надати допомогу хворому при зомлінні, колапсі, шоку.
- 4.Надати допомогу хворому при набряку Квінке, анафілактичному шоку.
5. Провести штучне дихання та непрямий масаж серця.
6. Провести пункцію або взяти матеріал для цитологічного чи гістологічного дослідження.

По завершенню вивчення Модуля 4 «Травматологія щелепно-лищевої ділянки»

знати:

1. Причини травматизму, його профілактика, статистика пошкоджень ЩЛД мирного та військового часу. Їх класифікація.
2. Переломи кісток лищевого черепа.
3. Лікування переломів нижньої та верхньої щелепи, середньої зони обличчя.
4. Переломи виличної кістки і дуги, вилицевого комплексу.
5. Переломи кісток і ушкодження хрящів носа.
6. Регенерація кісткової тканини.
7. Поєднані ушкодження ЩЛД.
8. Хірургічна стоматологія екстремальних ситуацій та військова щелепно-лицева хірургія.
9. Вогнепальні ушкодження обличчя.
10. Кровотеча, асфіксія, шок, вторинна кровотеча.
11. Вогнепальні рани м'яких тканин обличчя, кісток лищевого скелету.
12. Вогнепальні Ушкодження верхньої та нижньої щелепи, кісток середньої зони обличчя.
13. Принципи організації етапно-евакуаційної системи лікування поранених з Ушкодженням обличчя і щелеп.
14. Ускладнення вогнепальних поранень ЩЛД, їх запобігання і лікування.
15. Термічні, хімічні, радіаційні та комбіновані Ушкодження тканин ЩЛД.

вміти:

- 1.Обстежити хворого з травмою ЩЛД, встановити діагноз та призначити лікування.
- 2.Перерахувати та зробити на муляжі м'які пов'язки, які використовуються при пошкодженні м'яких тканин ЩЛД.
- 3.Виконати на муляжі лігатурне зв'язування зубів за методом Вільга.
- 4.Виконати на муляжі лігатурне зв'язування зубів за методом Гейкіним.
- 5.Виконати на муляжі лігатурне зв'язування зубів за методом Айві.
- 6.Виконати на муляжі лігатурне зв'язування зубів за методикою Ленінградської військово-медичної академії .
- 7.Виготовити гладку шину скобу та визначити показання до її застосування.
- 8.Виготовити шину з зачіпними гачками та визначити показання до її застосування.
9. Виготовити шину з розпірковим згином та визначити показання до її застосування.
11. Виготовити шину з похилою площиною та визначити показання до її застосування.
- 12.Виготовити пращоподібну бинтову пов'язку та визначити показання до її застосування.
13. Прочитати та встановити попередній діагноз за рентгенограмами при такій патології:
 - а) травматичні ушкодження зубів – вивих та перелом;
 - б) вивихи скронево-нижньощелепного суглобу;

- в) ушкодження кісток лицевого скелета (щелеп, виличної кістки, кісток носа);
 14. Вміти виконати будь-який вид місцевого знеболення в ЩЛД.
 15. Провести типову операцію видалення зубів та їх коренів

4. Програма навчальної дисципліни

Організація навчального процесу здійснюється за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС) та складає загалом 19 кредитів, з яких на 4-му курсі – 7.

Програма навчальної дисципліни «Хірургічна стоматологія» на 4-му курсі структурована у 2 навчальні блоки, що включили 4 розділи навчальної дисципліни.

БЛОК 3. «Онкологія щелепно-лицевої ділянки»

Розділи 3 Блоку:

5. Доброякісні пухлини ЩЛД.
 6. Злоякісні пухлини ЩЛД.

БЛОК 4. «Травматологія щелепно-лицевої ділянки»

Розділи 4 Блоку:

7. Травматичні пошкодження тканин ЩЛД.
 8. Вогнепальні пошкодження тканин ЩЛД.

4.1. Зміст навчальної дисципліни

Блок № 3. Онкологія ЩЛД.

Тема 1. Класифікація пухлин, етіологія, патогенез, закономірності росту і розвитку доброякісних пухлин, принципи їх диференціальної діагностики та лікування. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні новоутворення м'яких тканин ЩЛД (папілома, фіброма, ліпома, атерома, дермоїдна та епідермальна кісти, кіста шиї серединна та бічна, брахіогенні кісти і нориці): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, лікування та профілактика ускладнень. Судинні пухлини ЩЛД, нейрофіброматоз.

Судинні пухлини ЩЛД, нейрофіброматоз. Епітеліальні пухлини і пухлиноподібні ураження органів порожнини рота і щелеп. Доброякісні - плоскоклітинна папілома, клініка, діагностика, лікування. Епідермальна кіста щелеп. Судинні пухлини кісток: доброякісні - гемангіома, лімфангіома; проміжні – гемангіоендотеліома. Пухлини м'яких тканин. Пухлиноподібні ураження фіброзної тканини: фіброматоз ясен, променевий келоїд, келоїд. Пухлини і пухлиноподібні ураження жирової тканини: доброякісні - ліпома, дифузний ліпоматоз. Пухлини фіброзної тканини: доброякісна - фіброма. Пухлини м'язової тканини: доброякісна - міома. Пухлини і пухлиноподібні ураження кровоносних судин: доброякісна - гемангіома (капілярна, кавернозна, гроноподібна, доброякісна гемангіоендотеліома). Пухлини і пухлиноподібні ураження лімфатичних судин. Доброякісні: лімфангіома - капілярна, кавернозна, (кістозна гідрома); Пухлини і пухлиноподібні ураження зародкового походження - тератома (дермоїдна кіста). Природжена кіста і нориця з ембріональних залишків. Бокова (бранхіогенна), серединна (тиреоглосальна) кіста і нориця обличчя та шиї.

Тема 2. Остеогенні пухлиноподібні новоутворення щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранулема): етіологія, патогенез, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення. Кісти щелеп (одонтогенні та неодонтогенні, епітеліальні та неепітеліальні тощо): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, діагностика, лікування, ускладнення, профілактика. Самостійна робота студентів під керівництвом викладача.

Кіста одонтогенна (первинна кіста - кератокіста, кіста прорізування, зубовміщувальна, фолікулярна); неодонтогенна (кіста носопіднебінного (різцевого) каналу, глобуломаксилярна, аневризмальна та солітарна). Кіста запальної природи - радикулярна. Методи хірургічного лікування.

Пухлиноподібні ураження кісток - фіброзна дисплазія, херувізм, еозинофільна гранулема (хвороба Таратинова), деформуючий остоз (хвороба Педжета). Центральна (репаративна) гігантоклітинна гранулема. Механізм дії та принципи застосування променевого, хіміотерапії, імунотерапії, кріотерапії, ультразвукової терапії, лазеротерапії.

Тема 3. Доброякісні одонтогенні пухлини щелеп (амелобластома або адантинома, одонтома, цементома): класифікація, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, принципи і методи лікування, профілактика ускладнень. Доброякісні неодонтогенні пухлини щелеп (остеобластома, остеома, остеоїдоостеома, хондрома, фіброма, епулід тощо): класифікація, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення. Доброякісні пухлини і кісти слинних залоз класифікація, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, принципи і методи лікування.

Класифікація: доброякісні - амелобластома (адамантинома), амелобластична фіброма (м'яка одонтома), складна одонтома, фіброма (одонтогенна), міксома і цементома – доброякісна цементобластома (істинна цементома), цементуюча фіброма. Ретенційна кіста малих слинних залоз. Кіста великих слинних залоз. Ранула. Пухлиноподібні: доброякісні – лімфоепітеліальні ураження, діагностика, клініка, лікування, ускладнення. Епітеліальні пухлини: аденома – поліморфна (змішана пухлина), моно-морфна (аденолімфома та ін.); мукоепідермоїдна; циліндрома аденоклітинна пухлина, Диференціальна діагностика доброякісних та злоякісних пухлин слинних залоз.

Тема 4. Передракові захворювання і рак шкіри обличчя: класифікація, гістологічна будова, клініка, стадії захворювання, діагностика, лікування, профілактика, ускладнення. Передракові захворювання і рак нижньої губи: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, ускладнення. Передракові захворювання і рак слизової оболонки порожнини рота: гістологічна будова, клінічні форми, стадії, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика.

Класифікація. Факультативні, облігатні форми. Фонові захворювання. Клінічні прояви, методи діагностики, лікування. Принципи і методи диспансеризації хворих із передпухлинними захворюваннями обличчя і органів порожнини рота.

Тема 5. Рак і саркома нижньої щелепи: походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення і профілактика. Рак і саркома верхньої щелепи: походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення і профілактика.

Злоякісні – інтраепітеліальна та плоскоклітинна карцинома, лімфоепітеліома, базально- і плоскоклітинний рак. Клініка, діагностика, лікування залежно від стадії ураження (хірургічне, променеве, кріогенне, лазерне, комбінований вплив). Рак губи. Рак органів порожнини рота (язика, щоки, дна порожнини рота, твердого і м'якого піднебіння, верхньої та нижньої щелеп. Клініка, діагностика, принципи лікування (променеве, хірургічне, кріогенне, лазерне, хіміотерапія, медикаментозна, імунотерапія, комбінований вплив. Саркома м'яких тканин і кісток ЩЛД, клініка, діагностика, лікування. Стадії ураження за системою TNM.

Тема 6. Злоякісні пухлини слинних залоз: гістологічна будова, клінічні форми, диференціальна діагностика, лікування. Сучасні патогенетичні принципи лікування злоякісних пухлин ЩЛД: хіміотерапія, променева терапія, кріотерапія, гіпертермія.

Стадії ураження за системою TNM. Класифікація пухлин щелепно-лицевої ділянки.

Міжнародна класифікація пухлин ВОЗ. Значення ранньої діагностики. Онкологічна настороженість. Епітеліальні пухлини: аденома – поліморфна (змішана пухлина), мономорфна (аденолімфома та ін.); мукоепідермоїдна; циліндрома аденоклітинна пухлина. Диференціальна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин слинних залоз. Карцинома: аденокістозна (циліндрома), аденокарцинома, епідермоїдна карцинома, карцинома в поліморфній аденомі.

Блок № 4. Травматологія ЩЛД.

Тема 7. Пошкодження м'яких тканин ЩЛД у мирний час, в екстремальних умовах: класифікація, клінічний перебіг, методики хірургічної обробки ран, види швів. Надання допомоги на місці травми, на етапах медичної евакуації з урахуванням естетики обличчя. Ранні ускладнення

пошкодженнь ЩЛД (синдром тривалого здавлення тканин обличчя). Медична допомога на місці травми, на етапах медичної евакуації. Тимчасова (евако-транспортна) іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа: вимоги, види, недоліки та переваги.

Ускладнення вогнепальних поранень щелепно-лицевої ділянки, їх запобігання і лікування на етапах медичної евакуації. Боротьба з інфекцією, запобігання і лікування запальних ускладнень.

Нагноєння ран м'яких тканин і кісток. Наслідки пошкодженнь м'яких тканин, функціональні порушення, їх запобігання і лікування. Принципи комплексного лікування при пошкодженнях щелепно-лицевої ділянки (хірургічне, медикаментозне, ортопедичне, фізіотерапевтичне, ЛФК). Реабілітація хворих. Лікарсько-трудова і військово-медична експертиза. Догляд за порожниною рота з пошкодженням щелепно-лицевої ділянки. Особливості їх годування.

Тема 8. Пошкодження нижньої щелепи в мирний час, в екстремальних умовах: анатомія пошкодженнь, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, лікування, медична допомога на місці травми, на етапах медичної евакуації. Хірургічна обробка ран при пошкодженнях нижньої щелепи, принципи пластичної хірургії.

Надання першої лікарської допомоги. Спліця репозиції уламків. Тимчасова (транспортна) іммобілізація щелепи, показання, засоби. Шини із зачіпними гачками і міжщелепного тягою для репозиції та фіксації уламків й іммобілізація щелепи. Остеосинтез нижньої щелепи: показання та протипоказання, остеосинтез дротяними швами, застосування металевих спиць, накісткових пластин і рамок, міні пластин з шурупами. Компресійний остеосинтез нижньої щелепи. Зовнішньо-ротова фіксація уламків при переломах і дефектах нижньої щелепи. Апарат В.Ф. Рудька та інших, їх будова, біомеханічні властивості застосування. Компресійно-дестракційний остеосинтез. Типи загоєння переломів нижньої щелепи.

Тема 9. Пошкодження верхньої щелепи в мирний час, в екстремальних умовах: анатомія пошкодженнь, класифікація, клінічний перебіг, лікування медична допомога пораненим на місці травми, на етапах медичної евакуації. Хірургічна обробка ран при пошкодженнях верхньої щелепи та принципи пластичної хірургії. Пошкодження вилицевих кісток, кісток носа класифікація, частота, клініка, діагностика, лікування.

Спліця репозиції та фіксації уламків: назубні шини, шини із зовнішньоротовим закріпленням, апарат Збаржа. Остеосинтез та компресійний остеосинтез: дротяним швом шпичею накістковими пластинами з шурупами, інші методи. Переломи виличної кістки і дуги, вилицевого комплексу.

Травматичний гайморит. Відновлення дна орбіти. Внутрішньо суглобові переломи, переломи з вивихом головки щелепи. Профілактика-і лікування переломів кісток лицевого черепа - репозиція та фіксація уламків, іммобілізація щелеп, медикаментозне та фізіотерапевтичне, ортопедичне та функціональне лікування, ускладнення, їх профілактика.

Тема 10. Термічні ушкодження обличчя в мирний час, в екстремальних умовах, їх наслідки, лікування, профілактика ускладнень, можливості пластичної хірургії. Опікова хвороба при ушкодженнях обличчя. Комбіновані пошкодження ЩЛД (БОР, РР), патогенез, варіанти клінічного перебігу залежно від особливостей ураження, їх лікування.

Лікування опіків обличчя. Опіки напалмом. Електротравма. Холодова травма, відмороження. Клініка, лікування. Хімічні пошкодження: кислотами, лугами; бойовими отруюючими речовинами.

Пошкодження тканин обличчя в результаті дії проникаючої радіації і радіоактивного забруднення.

Особливості перебігу ранового процесу залежно від стадії променевої хвороби. Комбіновані хімічні, бактеріологічні і механічні ураження щелепно-лицевої ділянки: клінічний перебіг, лікування на етапах медичної евакуації, особливості обробки ран, гемостазу, загоєння ран.

Тема 11. Предмет і завдання військової стоматології. Організація хірургічної допомоги щелепно-лицевим пораненим у мирних, екстремальних умовах. Воєнно-медична доктрина.

Основні принципи організації, об'єм і зміст допомоги пораненим у щелепно-лицевій ділянці (ЩЛД). Травматична хвороба: патогенез, особливості при пошкодженнях ЩЛД.

Сучасна вогнепальна рана: морфологічні та клінічні особливості, перебіг поранення, принципи лікування. Клінічні прояви вогнепальних ран обличчя залежно від терміну поранення.

Особливості перебігу наскрізних, дотичних, сліпих поранень (кульових та осколкових, проникаючих і непроникаючих). Методи мануального та інструментального обстеження рани. Послідовність обробки ран слизової оболонки рота, кісток, м'яких тканин обличчя, функціональні та косметичні вимоги.

Тема 12. Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних поранень і пошкоджень м'яких тканин, кісток обличчя в мирний час, в екстремальних умовах: класифікація, особливості клінічного перебігу, діагностика пошкоджень на етапах медичної евакуації. Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених. Пластична хірургія в лікуванні пошкоджень обличчя. Сучасна вогнепальна рана, її лікування. Супутні ускладнення пошкоджень ЩЛД (кровотеча, асфіксія, шок), їх профілактика. Медична допомога на місці травми, на етапах медичної евакуації.

Поєднані пошкодження. Показання до накладання різних видів швів на рани обличчя.

Вогнепальні пошкодження нижньої щелепи, пошкодження кісток середньої зони обличчя, лікування на етапах медичної евакуації, ускладнення та їх профілактика. Хірургічні методи зупинки кровотечі: перев'язування зовнішньої сонної, лицевої, поверхневої скроневої артерій. Асфіксія. її види, заходи запобігання, усунення. Шок, послідовність проведення протишокових заходів при пошкодженні обличчя на етапах медичної евакуації. Вторинна кровотеча, заходи запобігання і лікування.

Принципи організації етапно-евакуаційної системи лікування поранених з пошкодженням обличчя і щелеп у Збройних Силах і Військово-морському Флоті України та у випадках великих катастроф.

4.2. Тематичний план лекцій (за блоками) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№	ТЕМА ЛЕКЦІЇ	Кількість годин
	Блок №3. Онкологія щелепно-лищевої ділянки	
1	Міжнародна класифікація пухлин щелепно-лищевої ділянки за ВООЗ. Організація онкостоматологічної допомоги хворим та їх диспансеризація. Пухлини м'яких тканин і слинних залоз: клініка, діагностика, лікування. Пухлини і пухлиноподібні ураження зародкового походження – бронхіогенні, тиреоглосальні та дермоїдні кісти. Клініка, діагностика, лікування. 1. Етіологія та патогенез новоутворень. 2. Класифікація пухлин. 3. Основні клінічні прояви пухлин. 4. Організація онкостоматологічної допомоги хворим й їх диспансеризація. 5. Бранхіогенні, тиреоглосальні та дермоїдні кісти. Клініка, діагностика, лікування.	2
2	Доброякісні неодонтогенні пухлини ЩЛД: клініка, діагностика, лікування. Доброякісні одонтогенні пухлини ЩЛД: клініка, діагностика, лікування. Одонтогенні пухлини щелеп – амелобластома, одонтоми, цементони, епуліди, одонтогенна фіброма. Одонтогенні кісти щелеп, які виникають внаслідок вад розвитку та запальної природи. 1. Етіологія та патогенез одонтогенних пухлин та пухлиноподібних захворювань щелеп. 2. Класифікація, клініка, діагностика, лікування одонтогенних пухлин та пухлиноподібних захворювань щелеп. 3. Етіологія та патогенез одонтогенних кіст щелеп. 4. Класифікація, клініка, діагностика, лікування одонтогенних кіст щелеп.	2
3	Злоякісні пухлини ЩЛД. Походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення, профілактика.	2
4	Розвиток черепа і черепно-лищевих деформацій. Кісткові та хрящеві	2

	трансплантати, імплантати. Принципи їх застосування. Остеоіндуктивна та остеокондуктивна терапія.	
	Блок № 4 Травматологія щелепно-лицевої ділянки	
5	Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД.	2
6	Травматичні переломи верхньої щелепи, виличної кістки і дуги, кісток носа. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.	2
7	Травматичні переломи нижньої щелепи. Вивихи нижньої щелепи: етіологія, клініка, діагностика, лікування.	2
8	Вогнепальні пошкодження: м'яких тканин ЩЛД і кісток лицевого черепа.	2
	РАЗОМ	16

4.3. Тематичний план практичних занять за блоками і розділами із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№	ТЕМИ практичних занять	Кіл-сть годин
	БЛОК 3. Онкологія щелепно-лицевої ділянки	30
	<i>Розділ 5. Доброякісні пухлини ЩЛД</i>	18
1.	Класифікація пухлин, етіологія, патогенез, закономірності росту і розвитку доброякісних пухлин, принципи їх диференціальної діагностики та лікування. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні новоутворення м'яких тканин ЩЛД (папілома, фіброма, ліпома, атерома, дермоїдна та епідермальна кісти, кіста шиї серединна та бічна, брахіогенні кісти і нориці): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, лікування та профілактика ускладнень. Судинні пухлини ЩЛД, нейрофіброматоз.	6
2.	Остеогенні пухлиноподібні новоутворення щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранулема): етіологія, патогенез, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення. Кісти щелеп (одонтогенні та неодонтогенні, епітеліальні та неепітеліальні тощо): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, діагностика, лікування, ускладнення, профілактика. Самостійна робота студентів під керівництвом викладача.	6
3.	Доброякісні одонтогенні пухлини щелеп (амелобластома або адантінома, одонтома, цементома): класифікація, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, принципи і методи лікування, профілактика ускладнень. Доброякісні неодонтогенні пухлини щелеп (остеобластома, остеома, остеоїдостеома, хондрома, фіброма, епулід тощо): класифікація, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення Доброякісні пухлини і кісти слинних залоз класифікація, гістологічна будова, клініка, диференціальна діагностика, принципи і методи лікування.	6
	<i>Розділ 6. Злоякісні пухлини ЩЛД</i>	12
4.	Передракові захворювання і рак шкіри обличчя: класифікація, гістологічна будова, клініка, стадії захворювання, діагностика, лікування, профілактика, ускладнення. Передракові захворювання і рак нижньої губи: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії, диференціальна діагностика, лікування, профілактика, ускладнення. Передракові захворювання і рак слизової оболонки порожнини рота: гістологічна будова, клінічні форми, стадії, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика.	4
5.	Рак і саркома нижньої щелепи: походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення і профілактика. Рак і саркома верхньої щелепи: походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування, ускладнення і профілактика.	2

6.	Злоякісні пухлини слинних залоз: гістологічна будова, клінічні форми, диференціальна діагностика, лікування. Сучасні патогенетичні принципи лікування злоякісних пухлин ЩЛД: хіміотерапія, променева терапія, кріотерапія, гіпертермія.	4
	Підсумковий тестовий контроль за темами Блоку 3.	2
	<i>Підсумкова семестрова атестація за матеріалами теоретичної та практичної підготовки опанованих тем Блоку № 3</i>	
	РАЗОМ	30
	<i>БЛОК 4. «Травматологія щелепно-лицевої ділянки»</i>	60
	<i>Розділ 7. Травматичні пошкодження тканин ЩЛД.</i>	34
7.	Пошкодження м'яких тканин ЩЛД у мирний час, в екстремальних умовах: класифікація, клінічний перебіг, методики хірургічної обробки ран, види швів. Надання допомоги на місці травми, на етапах медичної евакуації з урахуванням естетики обличчя. Ранні ускладнення пошкоджень ЩЛД (синдром тривалого здавлення тканин обличчя). Медична допомога на місці травми, на етапах медичної евакуації. Тимчасова (евако-транспортна) іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа: вимоги, види, недоліки та переваги.	10
8.	Пошкодження нижньої щелепи в мирний час, в екстремальних умовах: анатомія пошкоджень, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, медична допомога пораненим на місці травми, на етапах медичної евакуації. Хірургічна обробка ран при пошкодженнях нижньої щелепи, принципи пластичної хірургії.	8
9	Пошкодження верхньої щелепи в мирний час, в екстремальних умовах: анатомія пошкоджень, класифікація, клінічний перебіг, медична допомога пораненим на місці травми, на етапах медичної евакуації. Хірургічна обробка ран при пошкодженнях верхньої щелепи та принципи пластичної хірургії. Пошкодження вилицевих кісток, кісток носа: класифікація, частота, клініка, діагностика, лікування.	8
10.	Термічні ушкодження обличчя в мирний час, в екстремальних умовах, їх наслідки, лікування, профілактика ускладнень, можливості пластичної хірургії. Опікова хвороба при ушкодженнях обличчя. Комбіновані пошкодження ЩЛД (БОР, РР), патогенез, варіанти клінічного перебігу залежно від особливостей ураження, їх лікування.	8
	<i>Розділ 8. Вогнепальні пошкодження тканин ЩЛД.</i>	26
11.	Предмет і завдання військової стоматології. Організація хірургічної допомоги щелепно-лицевим пораненим у мирних, екстремальних умовах. Воєнно-медична доктрина. Основні принципи організації, об'єм і зміст допомоги пораненим у щелепно-лицевій ділянці (ЩЛД). Травматична хвороба: патогенез, особливості при пошкодженнях ЩЛД.	8
12.	Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних поранень і пошкоджень м'яких тканин, кісток обличчя в мирний час, в екстремальних умовах: класифікація, особливості клінічного перебігу, діагностика пошкоджень на етапах медичної евакуації. Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених. Пластична хірургія в лікуванні пошкоджень обличчя. Сучасна вогнепальна рана, її лікування. Супутні ускладнення пошкоджень ЩЛД (кровотеча, асфіксія, шок), їх профілактика. Медична допомога на місці травми, на етапах медичної евакуації.	10
13.	Підсумковий тестовий контроль за темами Розділу 7. Тестові завдання та теоретичні питання з переліку Крок 2.	2
14.	Підсумковий тестовий контроль за темами Розділу 8. Тестові завдання та теоретичні питання з переліку Крок 2.	2
15.	Підсумковий контроль опанування практичних навичок за темами Розділів 7, 8.	4
	<i>Підсумкова семестрова атестація за матеріалами теоретичної та практичної підготовки опанованих тем Блоку № 4</i>	
	РАЗОМ	60

3.4. Самостійна робота

Самостійна робота студентів передбачає:

- опрацювання тем, які не входять до тем аудиторних занять;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до контролю підсумкових занять та складання практичних навичок.

№ з/п	Тема	Кіл-сть годин
I	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять	20
	БЛОК № 3	
1	Сучасні методи лікування злоякісних пухлин кісток ЩЛД. Усунення кісткових дефектів ЩЛД після видалення пухлин. Види хіміотерапевтичних препаратів. Хірургічні методи лікування злоякісних пухлин м'яких та твердих тканин щелепно-лицевої локалізації.	2
2	Пластичне усунення дефектів після радикального лікування пацієнтів зі злоякісними новоутвореннями щелепно-лицевої локалізації.	2
3.	Біологічні принципи лікування доброякісних та злоякісних пухлин ЩЛД.	2
4.	Система імунітету при пухлинах і пухлиноподібних процесах ЩЛД.	2
5	Хірургічні методи обробки ран м'яких тканин ЩЛД, види швів, сучасні вимоги до шовних матеріалів.	2
6	Надання невідкладної медичної допомоги при травматичному, больовому шоці на етапах лікування.	2
7.	Сучасні підходи у лікуванні при пошкодженні нижньої та верхньої щелеп, виличної кістки, вилицевого комплексу, органу зору, слъзозного апарата.	2
8.	Остеосинтез при переломах кісток обличчя, біологічні засади регенерації кісткової тканини.	2
9.	Діагностика ускладнень черепно-лицевих пошкоджень.	2
10.	Дистракційно-компресійні методи лікування переломів кісток ЩЛД. Комбіновані та поєднані пошкодження тканин ЩЛД.	2
II	Підготовка до практичних занять	78
III	Підготовка до контролю підсумкових занять та складання практичних навичок.	6
	РАЗОМ	104

4.5. Індивідуальні завдання

Створити мультимедійну презентацію доповіді, реферату, докладу, тощо.

Орієнтовні теми:

Онкогенез. Сучасні погляди на біологічні засади онкогенезу щелепно-лицевої ділянки.
Біологічні принципи лікування доброякісних та злоякісних пухлин ЩЛД.
Методи обстеження хворих з пухлинними та пухлиноподібними процесами ЩЛД. Біопсія.
Диференційна діагностика кіст м'яких тканин ЩЛД, та ін. **за погодженням з викладачем.**

Підготовка наукових студентських робіт та доповіді на наукових студентських конференціях.

Участь у фахових студентських олімпіадах з дисципліни.

5.1. Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до семестрової підсумкової атестації у 7 семестрі (Екзамен)

Блок 3 «Онкологія щелепно-лицевої ділянки»

1. Структура організації онкостоматологічної допомоги в Україні.
2. Принципи диспансеризації пацієнтів з пухлинами голови і шиї.

3. Організація онкостоматологічної допомоги в Україні.
4. Класифікація пухлин щелепно-лицьової локалізації.
5. Методика обстеження пацієнта з онкозахворюваннями.
6. Онкогенез. Сучасні погляди на біологічні принципи онкогенезу.
7. Біологічні принципи лікування доброякісних і злоякісних пухлин ЩЛД.
8. Система імунітету при пухлинах і пухлиноподібних процесах ЩЛД.
9. Поняття про онкологічну настороженість.
10. Класифікації пухлин голови і шиї.
11. Загальна характеристика передраків.
12. Загальна характеристика факультативних передракових захворювань.
13. Загальна характеристика облігатних передраків.
14. Чинники, які сприяють виникненню передракових захворювань.
15. Класифікація передракових захворювань шкіри обличчя і слизової оболонки порожнини рота.
16. Клінічна картина передракових захворювань слизової оболонки рота.
17. Клінічна картина передракових захворювань червоної облямівки губ.
18. Клінічна картина передракових захворювань шкіри обличчя.
19. Диференціальна діагностика передракових захворювань.
20. Профілактика виникнення передракових захворювань порожнини рота.
21. Методи лікування передракових захворювань.
22. Ускладнення передракових захворювань шкіри обличчя, губ і слизової оболонки порожнини рота.
23. Епітеліальні пухлини м'яких тканин щелепно-лицьової ділянки.
24. Клінічна характеристика папіломи.
25. Клінічна характеристика кератоакантоми.
26. Клінічна характеристика шкірного рогу.
27. Клінічна характеристика невусів.
28. Клінічні прояви злоякісного переродження епітеліальних пухлин м'яких пухлин.
29. Диференціальна діагностика епітеліальних пухлин м'яких тканин лица і порожнини рота.
30. Методи діагностики верифікації пухлин.
31. Лікування епітеліальних пухлин м'яких пухлин і різних видів епітеліом.
32. Клінічна картина атероми.
33. Клінічна картина ринофіми.
34. Клінічна картина кератоакантоми.
35. Клінічна картина шкірного рогу.
36. Диференціальна діагностика пухлиноподібних утворень м'яких тканин.
37. Профілактика виникнення пухлиноподібних утворень м'яких тканин.
38. Диференціальна діагностика пухлиноподібних утворень м'яких тканин.
39. Методи лікування пухлиноподібних утворень м'яких тканин.
40. Клінічна картина фіброми.
41. Клінічна картина фіброматозу ясен.
42. Клінічна картина фіброзного і ангиоматозного епуліда.
43. Диференціальна діагностика пухлин і пухлиноподібних утворень з фіброзної тканини.
44. Профілактика виникнення пухлин і пухлиноподібних утворень з фіброзної тканини.
45. Методи лікування пухлин і пухлиноподібних утворень з фіброзної тканини.
46. Клінічна картина міобластоми.
47. Клінічна картина рабдоміоми.
48. Клінічна картина лейоміоми.
49. Клінічна картина ліпоми.
50. Клінічна картина ліпоматозу.
51. Диференціальна діагностика пухлин м'язової і жирової тканини.
52. Профілактика виникнення пухлин м'язової і жирової тканини.
53. Класифікація невусів.
54. Клінічна картина невусів лица і шиї.

55. Ознаки малігнізації невуса.
56. Особливості лікування невусів і диспансеризації хворих з цією патологією.
57. Клінічна картина меланому.
58. Методи діагностики і диференціальної діагностики меланому.
59. Лікування і прогноз при меланомі.
60. Етіологія і патогенез пухлин і пухлиноподібних уражень периферичних нервів лица.
61. Класифікація пухлин і пухлиноподібних уражень периферичних нервів лица.
62. Клінічна картина нейрофіброми.
63. Клінічна картина нейрофіброматозу лица.
64. Клінічна картина травматичної невроми.
65. Діагностика і диференціальна діагностика пухлин і пухлиноподібних уражень периферичних нервів лица.
66. Методи лікування пухлин і пухлиноподібних уражень периферичних нервів лица.
67. Гістологічні і клінічні класифікації доброякісних пухлин слинних залоз.
68. Клінічна картина аденолімфоми слинної залози.
69. Діагностика і диференціальна діагностика доброякісних пухлин слинних залоз.
70. Методи лікування доброякісних пухлин слинних залоз.
71. Прогноз і ускладнення в час і після лікування доброякісних пухлин слинних залоз.
72. Основні і додаткові методи діагностики доброякісних пухлин.
73. Клінічна картина аденоми слинної залози.
74. Клініка оксифільної аденоми.
75. Гістологічні і клінічні класифікації доброякісних пухлин і кіст слинних залоз.
76. Клінічна картина доброякісних пухлин і кіст слинних залоз.
77. Діагностика і диференціальна діагностика доброякісних пухлин і кіст слинних залоз.
78. Методи лікування доброякісних пухлин і кіст слинних залоз.
79. Гістологічні, клінічні, і рентгенологічні класифікації амелобластоми, одонтоми, цементоми, одонтогенної фіброми.
80. Клінічна картина адамантіноми, одонтоми, цементоми, одонтогенної фіброми.
81. Диференціальна діагностика адамантіноми одонтоми, цементоми, одонтогенної фіброми.
82. Методи лікування адамантіноми, одонтоми, цементоми, одонтогенної фіброми.
83. Загальна характеристика одонтогенних епітеліальних пухлин.
84. Пухлини, що відносяться до одонтогенних епітеліальних кіст щелеп.
85. Ускладнення, які виникають при одонтогенних епітеліальних кістах.
86. Етіологія і патогенез остеогенних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
87. Класифікація остеогенних пухлин голови і шиї.
88. Клінічна картина остеобластокластоми і остеогенних кісткових пухлин.
89. Діагностика і диференціальна діагностика остеобластокластоми і остеогенних кісткових пухлин.
90. Лікування остеобластокластоми і остеогенних кісткових пухлин ЩЛД.
91. Гістологічні і клінічні класифікації пухлиноподібних поразок щелеп.
92. Клінічна картина пухлиноподібних поразок щелеп.
93. Діагностика і диференціальна діагностика пухлиноподібних поразок щелеп.
94. Методи лікування доброякісних пухлин і кіст слинних залоз.
95. Прогноз і ускладнення в час і після лікування пухлиноподібних поразок щелеп.
96. Теорії походження природжених кіст і свищів лица і шиї.
97. Гістологічні і клінічні класифікації природжених кіст і свищів лица і шиї.
98. Клінічна картина природжених кіст і свищів лица і шиї.
99. Діагностика і диференціальна діагностика природжених кіст і свищів лица і шиї.
100. Методи лікування природжених кіст і свищів лица і шиї.
101. Прогноз і ускладнення під час і після лікування природжених кіст і свищів лица і шиї.
102. Міжнародна гістологічна класифікація пухлин слинних залоз.
103. Ознаки малігнізації поліморфних аденом.
104. Методи обстеження хворих із злоякісними пухлинами слинних залоз.

105. Клінічні ознаки злоякісних пухлин слинних залоз.
106. Диференціальна діагностика злоякісних пухлин слинних залоз.
107. Принципи лікування хворих із злоякісними пухлинами слинних залоз.
108. Комплексне лікування хворих із злоякісними пухлинами слинних залоз.
109. Методи променевої терапії при лікуванні злоякісних новоутворень слинних залоз.
110. Методи лікування злоякісних новоутворень привушної слинної залози.
111. Оперативні методи при лікуванні злоякісних новоутворень підщелепної слинної залози.
112. Хімічні терапевтичні препарати при комплексному або комбінованому лікуванні злоякісних новоутворень слинних залоз.
113. Епідеміологія раку верхньої і нижньої щелеп.
114. Методи діагностики при злоякісних новоутвореннях щелеп.
115. Клініка раку верхньої щелепи.
116. Методи діагностики раку верхньої щелепи.
117. Шляхи метастазування пухлин щелеп.
118. Принципи лікування раку верхньої щелепи.
119. Клініка раку нижньої щелепи.
120. Лікування раку нижньої щелепи.
121. Хіміотерапевтичні препарати, схема застосування при лікуванні злоякісних новоутворень щелеп.
122. Реабілітація хворих з раком щелеп.
123. Чинники, які впливають на виникнення злоякісних новоутворень губ, язика, слизової оболонки порожнини рота.
124. Класифікація злоякісних новоутворень губ, язика, слизової оболонки порожнини рота.
125. Принципи діагностики злоякісних новоутворень губ, язика, слизової оболонки порожнини рота.
126. Цитологічний метод дослідження. Методи огорожі матеріалу при злоякісних новоутвореннях губ, язика, слизової оболонки порожнини рота.
127. Біопсія. Методики виконання різних методів біопсії.
128. Правила узяття біопсії.
129. Принципи лікування злоякісних новоутворень губ, язика, слизової оболонки порожнини рота.
130. Диспансеризація пацієнтів із злоякісними новоутвореннями губ, язика, слизової оболонки порожнини рота.

5.2. Перелік практичних навичок до семестрової підсумкової атестації у 7 семестрі (Екзамен)

1. Продемонструйте мандибулярну анестезію аподактильним способом.
2. Продемонструйте мандибулярну анестезію пальцевим способом.
3. Продемонструйте туберальну анестезію позаротовим методом.
4. Продемонструйте туберальну анестезію внутрішньо-ротовим методом.
5. Продемонструйте піднебінну анестезію у великого піднебінного отвору.
6. Продемонструйте піднебінну анестезію.
7. Продемонструйте термінальну анестезію для знеболення середніх верхніх альвеолярних нервів.
8. Продемонструйте різцеву анестезію на верхній щелепі позаротовим способом.
9. Продемонструйте різцеву анестезію на верхній щелепі внутрішньоротовим способом.
10. Продемонструйте інфраорбітальну анестезію позаротовим методом.
11. Продемонструйте провідникову інфраорбітальну анестезію внутрішньоротовим методом.
12. Продемонструйте інфраорбітальну анестезію біля підчоямкового отвору внутрішньоротовим методом.
13. Продемонструйте термінальну анестезію за Вишневським.
14. Продемонструйте термінальну анестезію.
15. Продемонструйте провідникову анестезію II та III гілок трійчастого нерву у підскроневій ямці способом повзучого інфільтрату за Вишневським.

16. Продемонструйте анестезію біля овального отвору підскронеvim шляхом.
17. Продемонструйте анестезію верхньощелепного нерву підвилично-крилоподібним шляхом за С.М. Вайсблатом.
18. Продемонструйте анестезію за Берше-Дубовим.
19. Продемонструйте анестезію за Вейсбремом.
20. Продемонструйте виконання анестезії щічного нерву.
21. Продемонструйте різцеву анестезію на нижній щелепі.
22. Продемонструйте анестезію біля ментального отвору внутришньоротовим методом.
23. Продемонструйте мандибулярну анестезію позаротовим способом.
24. Продемонструйте торусальну анестезію на беззубих щелепах.
25. Продемонструйте торусальну анестезію.
26. Продемонструйте анестезію біля ментального отвору позаротовим методом.
27. Продемонструйте мандибулярну анестезію аподактильним способом.
28. Продемонструйте мандибулярну анестезію пальцевим способом.
29. Продемонструйте туберальну анестезію позаротовим методом.
30. Продемонструйте туберальну анестезію внутришньоротовим методом.
31. Продемонструйте піднебінну анестезію у великого піднебінного отвору.
32. Продемонструйте піднебінну анестезію.
33. Продемонструйте термінальну анестезію для знеболення середніх верхніх альвеолярних нервів.
34. Продемонструйте різцеву анестезію на верхній щелепі позаротовим способом.
35. Продемонструйте різцеву анестезію на верхній щелепі внутришньоротовим способом.
36. Продемонструйте інфраорбітальну анестезію позаротовим методом.
37. Продемонструйте провідникову інфраорбітальну анестезію внутришньоротовим методом.
38. Продемонструйте інфраорбітальну анестезію біля підчочномкового отвору внутришньоротовим методом.
39. Продемонструйте анестезію за Вишнеvським.
40. Техніка анестезії для розкриття флегмони підщелепної ділянки.
41. Продемонструйте техніку виконання анестезії при розкритті флегмони скроневої ділянки (середній шар).
42. Продемонструйте техніку виконання анестезії для розкриття глибокої флегмони скроневої ділянки.
43. Продемонструйте техніку виконання анестезії для розкриття флегмони привушно- жувального простору.
44. Продемонструйте техніку виконання анестезії при розкритті флегмони підскроневої ямки.
45. Продемонструйте виконання анестезії для розкриття флегмони защелепного простору.
46. Продемонструйте послідовність виконання анестезії для розкриття абсцесу язика.
47. Продемонструйте послідовність виконання анестезії для розкриття флегмони підпідборідної ділянки.
48. Продемонструйте послідовність виконання анестезії для розкриття гнійного осередку при лімфаденіті щічного лімфатичного вузла.
49. Продемонструйте послідовність виконання анестезії для розкриття абсцесу іклової ямки.
50. Продемонструйте послідовність виконання анестезії для розкриття гнійного осередку при периаурикулярному лімфаденіті.
51. Продемонструйте порядок виконання анестезії для розкриття гнійного осередку при гнійному лімфаденіті піднижньощелепної ділянки.
52. Продемонструйте анестезію при гайморитомії.
53. Продемонструйте виконання анестезії при переломі кута нижньої щелепи.
54. Продемонструйте анестезію при переломі верхніх щелеп за Ле Фор I (нижній тип).
55. Продемонструйте анестезію при переломі верхніх щелеп за Ле Фор II (середній тип).
56. Продемонструйте анестезію при переломі верхніх щелеп за Ле Фор III (верхній тип).
57. Продемонструйте етапи виготовлення гладкої шини-скоби за С.С.Тігершtedтом
58. Продемонструйте анестезію для репозиції відламків виличної кістки та виличної дуги.

59. Продемонструйте виконання анестезії при глибокій флегмоні скроневої ділянки.
60. Продемонструйте виконання анестезії для розкриття флегмони піднижньощелепної ділянки.
61. Продемонструйте етапи репозиції та фіксації відламків при переломах виличної кістки та дуги позаротовим доступом за Лімбергом.
62. Продемонструйте послідовність виконання анестезії для розкриття поверхневих абсцесів щелепно-лищевої ділянки.
63. Продемонструйте виконання анестезії для оперативного втручання – резекції верхівок коренів зубів 11 та 21.

5.3. Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до семестрової підсумкової атестації у 8 семестрі (Екзамен)

Блок № 4.

1. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження нижньої щелепи: класифікація, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації. Рентгенологічні укладки для діагностики пошкоджень кісток лищевого черепа.
2. Невогнепальні пошкодження верхньої щелепи за Ле-Фору, особливості клінічних проявів, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації.
3. Вогнепальні пошкодження верхньої щелепи, особливості клінічних проявів, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації. Тимчасова (транспортна) іммобілізація при пошкодженнях кісток ЩЛД, види, принципи, вимоги.
4. Спеціалізована допомога при пошкодженнях верхньої та нижньої щелепи. Назубні шини Тірегшtedта та їх модифікації. Лабораторні шини та їх використання при пошкодженнях щелеп.
5. Остеосинтез верхньої та нижньої щелепи: показання, види, методи, обладнання, біологічні та біомеханічні принципи.
6. Ортопедично-апаратний метод лікування пошкоджень щелеп та з їх дефектами: види, показання. Комбіновані пошкодження щелеп: особливості клінічного прояву та надання допомоги.
7. Пошкодження ви лицевих та кісток носа класифікація, особливості клінічного перебігу. Передня та задня тампонада носа: показання, техніка.
8. Комбіновані радіаційні, хімічні пошкодження щелепно-лищевої ділянки: класифікація, особливості перебігу, надання допомоги.
9. Поєднані пошкодження лищевого та мозкового черепа: класифікація, особливості перебігу, діагностика ліквореї, принципи надання допомоги.
10. Опіки обличчя: класифікація, особливості перебігу, надання допомоги на етапах медичної евакуації. Лікування наслідків опіків обличчя.
11. Сучасна вогнепальна рана ЩЛД: особливості, лікування. Асфіксія та кровотеча при пошкодженнях тканин ЩЛД: класифікація, особливості клінічного перебігу. Надання допомоги хворим.
12. Запальні ускладнення пошкоджень ЩЛД: травматичний (вогнепальний та невогнепальний) остеомієліт, синусит. Перебіг, особливості лікування.
13. Пошкодження язика, дна порожнини рота: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
14. Пошкодження привушно-жувальної ділянки, привушної слинної залози: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
15. Пошкодження ший: особливості клінічного перебігу та надання допомоги. Інородні тіла щелепно-лищевої ділянки: етіологія, перебіг, способи видалення.
16. Харчування поранених в щелепно-лищеву ділянку. Види дієт. Методи годування. Догляд за пораненими. ЛФК та фізіотерапія при лікуванні поранених в щелепно-лищеву ділянку. Воєнно-медична експертиза поранених в ЩЛД.
17. Предмет і завдання військової стоматології, щелепно-лищевої хірургії. Організація допомоги пораненим військовим Збройних Сил України в мирний та військовий час.
18. Травматична хвороба: патогенез, класифікація, прогноз, перебіг, особливості, лікування, наслідки хвороби.

19. Класифікація пошкоджень тканин ЩЛД (Д.А.Ентіна-Б.Д.Кабакова). Загальна характеристика, перебіг, діагностика пошкоджень обличчя та щелеп в мирний і військовий час.
21. Безпосередні ускладнення щелепно-лицевих поранень, їх діагностика. Допомога на полі бою та на етапах медичної евакуації, Обсяг та зміст медичної допомоги пораненим в щелепно-лицеву ділянку в мирний та військовий час.
20. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження м'яких тканин обличчя: класифікація, перебіг, особливості хірургічної обробки.
21. Види швів і шовних матеріалів. Пластичні шви: призначення та модифікації.

5.4. Перелік практичних навичок до семестрової підсумкової атестації у 8 семестрі (Екзамен)

1. Продемонструйте послідовність фіксації відламків верхньої щелепи шиною з опорною площиною.
2. Продемонструйте тимчасову іммобілізацію відламків верхніх щелеп
3. Продемонструйте послідовність виконання лікувальних заходів при стенотичній асфіксії у пораненого в щелепно-лицеву ділянку.
4. Продемонструйте етапи репозиції, фіксації та іммобілізації кісткових уламків нижньої щелепи при наявності зуба в щілині перелому.
5. Продемонструйте послідовність репозиції та фіксації кісткових уламків нижньої щелепи за допомогою апарату Рудька.
6. Продемонструйте послідовність виконання постійної іммобілізації відламків верхніх щелеп за Фальтіним-Адамсом.
7. Продемонструйте методику вправлення переднього вивиху нижньої щелепі.
8. Продемонструйте послідовність накладання шин Васильєва.
9. Продемонструйте послідовність виготовлення та накладання шини з опірною площиною.
10. Продемонструйте етапи виготовлення та накладання шини з похилою площиною.
11. Продемонструйте послідовність виготовлення та накладання шини з розпірковим вигином.
12. Продемонструйте етапи виготовлення та накладання двощелепної шини з зачіпними гачками.
13. Продемонструйте етапи виготовлення та накладання гладкої шини-скоби.
14. Продемонструйте етапи лігатурного міжщелепового закріплення відламків щелеп за методикою Військово-медичної академії (просте лігатурне зв'язування).
15. Продемонструйте послідовність лігатурного вісімкоподібного зв'язування зубів.
16. Продемонструйте послідовність лігатурного зв'язування зубів за Гейкіним.
17. Продемонструйте послідовність лігатурного зв'язування зубів за Айві.
18. Продемонструйте лігатурне зв'язування зубів за Вільга.
19. Продемонструйте тимчасову іммобілізацію нижньої щелепи міжщелепним лігатурним зв'язуванням.
20. Продемонструйте етапи накладання стандартної праці Ентіна.
21. Продемонструйте виготовлення та накладання індивідуальної гіпсової підборідної пов'язки при переломах нижньої щелепи.
22. Продемонструйте тимчасову іммобілізацію нижньої щелепи еластичною підборідною працею за Померанцевою-Урбанською.
23. Продемонструйте етапи тимчасової іммобілізації нижньої щелепи бинтовою тім'яно-підборідною пов'язкою.
24. Продемонструйте виготовлення та техніку виконання бинтової пращоподібної пов'язки при переломах нижньої щелепи.
25. Продемонструйте послідовність дій лікаря при вправленні застарілого переднього вивиху нижньої щелепи.
26. Продемонструйте техніку вправлення гострого переднього двобічного вивиху нижньої щелепи.
27. Продемонструйте видалення зуба 11.
28. Продемонструйте видалення зуба 22.
29. Продемонструйте видалення фронтальних зубів верхньої щелепи.

30. Продемонструйте видалення 13.
31. Продемонструйте етапи видалення ретенуваних зубів 13, 23.
32. Продемонструйте видалення зуба 14.
33. Продемонструйте видалення зуба 15.
34. Продемонструйте видалення зуба 24.
35. Продемонструйте видалення зуба 16.
36. Продемонструйте видалення зуба 26 .
37. Продемонструйте видалення зуба 17.
38. Продемонструйте видалення зуба 27.
39. Продемонструйте видалення зуба 18.
40. Продемонструйте видалення зуба 28
41. Продемонструйте видалення ретенуваних третіх великих кореневих зубів нижньої щелепи.
42. Продемонструйте видалення зуба 31.
43. Продемонструйте видалення зуба 41.
44. Продемонструйте видалення коренів зуба 42.
45. Продемонструйте видалення коренів зуба 33.
46. Продемонструйте видалення коренів зубів 46 та 47.
47. Продемонструйте видалення коренів зубів 35 та 36.
48. Продемонструйте видалення зуба 46.
49. Продемонструйте видалення зуба 47.
50. Продемонструйте видалення коренів зуба 48
51. Продемонструйте етапи операції видалення зуба 38 при його дистопії.
52. Продемонструйте видалення різців на верхній щелепі.
53. Продемонструйте видалення зуба 48 при його ретенції.
54. Продемонструйте видалення іклів верхньої щелепи.
55. Продемонструйте видалення зуба на правій верхній щелепі.
56. Продемонструйте видалення зуба 28.
57. Продемонструйте видалення молярів на правій верхній щелепі.
58. Продемонструйте видалення молярів на лівій верхній щелепі.
59. Продемонструйте видалення зуба 18.
60. Продемонструйте видалення різців на нижній щелепі.
61. Продемонструйте видалення іклів на нижній щелепі.
62. Продемонструйте видалення премолярів на нижній щелепі зліва.
63. Продемонструйте видалення молярів на нижній щелепі зліва.
64. Продемонструйте видалення молярів на нижній щелепі справа.
65. Продемонструйте видалення коренів молярів верхніх щелеп.
66. Продемонструйте видалення коренів премолярів на верхніх щелепах.
67. Продемонструйте видалення коренів молярів нижньої щелепи.
68. Продемонструйте видалення коренів зуба 18.
69. Продемонструйте видалення зуба 23.
70. Продемонструйте видалення зуба 13.
71. Продемонструйте видалення зуба ретенуваний зуб 13.
72. Продемонструйте видалення зуба 35.
73. Продемонструйте видалення зуба 25.

6. Підсумкова семестрова атестація

Форма підсумкового контролю успішності навчання – семестрова підсумкова атестація (СПА).

6.1. Система поточного та підсумкового контролю.

Контроль знань з вивчення дисципліни проводиться у вигляді:

- поточного контролю, що здійснюється на кожному практичному занятті й дає змогу виявити рівень засвоєння окремих елементів навчального матеріалу;
- тематичного контролю, рубіжного контролю, що проводиться після завершення певного етапу навчання на практичних підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестовий контроль; розв'язування ситуаційних задач;
- структуровані письмові роботи;
- структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь відповідно до переліку практичних навиків до кожного заняття;

Оцінювання поточної навчальної діяльності здобувача здійснюється на кожному занятті з урахуванням стандартизованих, узагальнених критеріїв оцінювання знань здобувачів вищої освіти, наведених у таблиці.

6.2. Оцінка успішності студента

За Блок 1 у 7 семестрі		За Блок 2 у 8 семестрі	
	Min/Max кількість балів		Min/Max кількість балів
Практична робота № 1-15	4,7-8,0	Практична робота 1-30	2,3-4,0
	4,7×15 – 8×15		2,3×30 – 4,0×30
Разом за 15 занять	70-120	Разом за 30 занять	70-120
Підсумковий контроль	50-80	Підсумковий контроль	50-80
Всього балів	200	Всього	200

6.3. Критерії оцінювання знань у 7 семестрі

Оцінкою 7,2-8,0 балів та 70-80 балів на заліку/екзамені (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.

Оцінкою 5,6-7,1 балів та 60-69 балів на заліку/екзамені (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 4,7-5,5 балів та 50-59 балів на заліку/екзамені (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється за уязика, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

Критерії оцінювання знань у 8 семестрі

Оцінкою 3,6-4,0 балів та 70-80 балів на заліку/екзамені (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.

Оцінкою 2,8-3,5 балів та 60-69 балів на заліку/екзамені (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 2,3-2,7 балів та 50-59 балів на заліку/екзамені (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється за уязика, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

6.4. Критерії допуску до складання підсумкового контролю.

До складання підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на всіх практичних заняттях та лекціях, або відпрацювали пропущені заняття в установленому порядку, та набрали мінімальну кількість. Студенти, які мають заборгованість на кінець семестру, ліквідують її тільки з дозволу декана факультету. Сума балів для допуску утворюється від суми балів поточної успішності та балів за практичні навички та становить мінімально 70 балів та максимальна кількість – 120 балів. Позитивна оцінка на кожному практичному занятті в кожному семестрі навчання може коливатися, в залежності від кількості практичних занять. Оцінка нижче мінімальної кількості балів означає «незадовільно», таке заняття не зараховане і підлягає відпрацюванню в установленому порядку.

Підсумковий контроль на 4-му курсі в 7 та 8 семестрах здійснюється після закінчення практичних занять у вигляді заліку згідно графіку навчально-методичного відділу ЧНУ.

Підсумковий контроль складається з перевірки теоретичних знань та практичних навичок. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль дорівнює 80 балів, мінімальна – 50. Перескладання підсумкового контролю проводиться 2 рази.

Таким чином загальна успішність з навчальної дисципліни складається:

- а) поточна успішність;
- б) практичні навички;
- в) підсумковий контроль (залік, усна відповідь).

Сума балів за семестр складає: поточна успішність – 70-120 балів, підсумковий контроль 50-80 балів максимально разом 200 балів, мінімально - 120.

До складу білета на семестрову атестацію входять 2 теоретичних та 2 практичних питання. По одному з кожного розділу блоку. Так до білетів на семестрову атестацію у 7-му семестрі входять: з Блоку №3 – одне теоретичне + одне практичне та з блоку №4 – 1 теоретичне + 1 практичне питання.

Приклад «0» білета с ПСА у 5 семестрі

Білет № 0

1. Етіологія і патогенез остеогенних пухлин щелепно-лищевої ділянки.
– **максимальна кількість балів – 20.**
- 2.– Чинники, які впливають на виникнення злоякісних новоутворень губ, язика, слизової оболонки порожнини рота.
– **максимальна кількість балів – 20.**
3. Продемонструйте піднебінну анестезію.
– **максимальна кількість балів – 20.**
4. Продемонструйте техніку виконання анестезії для розкриття глибокої флегмони скроневої ділянки.
– **максимальна кількість балів – 20.**

Всього максимальна кількість балів 80 балів.

Оцінка з дисципліни в екзаменаційній відомості також виставляється за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на основі кількості балів за всі розділи, що передбачені програмою дисципліни.

Шкала переводу середньої кількості балів за всі розділи, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Кількість балів за визначені розділи дисципліни	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
120 – 139,99	3
140 – 179,99	4
180 – 200	5

У разі, якщо студент не пересклав хоча б один підсумковий модульний контроль до початку нового семестру, він одержує за дисципліну традиційну оцінку «2» і оцінку ECTS «F», що є підставою для відрахування.

7. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни «Хірургічна стоматологія» використовуються наступні методи навчання:

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види вправлення, виконання графічних робіт, проведення експерименту, практики).
- пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні, які передбачають пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
- репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- метод проблемного викладу, котрий полягає в тому, що викладач ставить проблему і сам її вирішує, демонструючи протиріччя, якими характеризується процес пізнання, при цьому завдання студентів полягає в контролюванні послідовності викладення матеріалу, суттєвості доказів, прогнозуванні наступних кроків викладача;
- частково-пошуковий або евристичний, спрямований на оволодіння окремими елементами пошукової діяльності, наприклад: викладач формулює проблему, студенти – гіпотезу;
- дослідницький, сутність якого полягає у організації викладачем пошукової творчої діяльності студентів шляхом постановки нових проблем і проблемних завдань.

Також використовуються методи навчання:

- що забезпечують сприймання і засвоєння знань студентами (лекції, самостійна робота, інструктаж, консультація);
- для застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок (практичні заняття, контрольні завдання, робота в клініці, проведення практики);
- для перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок;
- для заохочення і покарання.

До активних методів навчання відносяться:

- тематичні дискусії;
- мозковий штурм;
- імітаційні завдання;
- проблемний виклад;
- частково-пошукові, дослідницькі, евристичні методи;
- презентації;
- тренінги;
- ділова гра «Допуск в клініку»;
- професійний конкурс «Моя перша пломба»

Максимальна ефективність навчання досягається за узяка раціонального системного) поєднання різних методів.

8. Методи контролю

Для ефективною перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь і навичок з навчальною дисципліною «Терапевтична стоматологія» використовують різні методи й форми контролю.

Найпоширенішим методами контролю є: усний контроль, письмозикай, тестовий, графічний, програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.

Контроль шляхом **усного опитування** сприяє опануванню логічним мисленням, виробленню і розвитку навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, образно, емоційно, обстоювати власну думку.

Усне опитування передбачає таку послідовність: формулювання запитань (завдань) з

урахуванням специфіки навчальної дисципліни й вимог програми; підготовка студентів до відповіді та і викладу знань; корегування викладених у процесі відповіді знань; аналіз і оцінювання відповіді.

Письмовий контроль. Призначення цього контролю – з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння студентами знаннями, уміннями й навичками з навчальної дисципліни, визначення їхньої якості – правильності, повноти, точності, усвідомленості, уміння застосувати теоретичні знання на практиці.

Письмова перевірка здійснюється у формі перевіркової (контрольної) роботи, написання розгорнутої відповіді на питання, тощо. Теми перевіркової (контрольної) роботи, завдання, вправи охоплюють програмний матеріал, є чітко сформульовані для виявлення знання фактичного матеріалу, відповідають рівню знань студентів і водночас вимагають від студента певних зусиль, необхідних для їх виконання. Домашні завдання (залежно від специфіки навчальної дисципліни) можуть виконуватися у вигляді написання коротких конспектів, замальовок, рефератів по темах, що винесені для самостійного опрацювання.

Основна перевага письмової перевірки – це те, що за короткий термін викладач має змогу скласти чітке уявлення про знання багатьох студентів. Результати перевірки чітко фіксовані. Письмові роботи зберігаються. Студенти мають змогу з'ясувати з викладачем деталі й неточності у власних відповідях, провести самоаналіз.

Тестовий контроль використовується для визначення рівня сформованості знань і вмінь з дисципліни. Виокремлюють тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).

Тестовий контроль використовують з метою визначення вхідного рівня знань та оцінки самопідготовки студента до кожної теми практичного заняття, а також перед виведенням підсумкових оцінок, як допуск до складання ПМК. Крім того, тести слугують засобом внутрішнього контролю для порівняння, визначення рівнів успішності окремих груп студентів, порівняльної характеристики різних форм і методів викладання.

Такий вид контролю дає змогу ефективніше використовувати час, ставить перед усіма студентами однакові вимоги, допомагає уникати надмірних хвилювань. Тестова перевірка унеможливорює випадковість в оцінюванні знань, стимулює студентів до самоконтролю. Однак тест може виявити лише знання фактів, він заохочує до механічного запам'ятовування, а не до роботи думки.

Програмований контроль. Реалізується шляхом пред'явлення усім студентам стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань. При цьому аналіз відповіді, виведення і фіксація оцінки здійснюється за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів.

Практична перевірка застосовується для оцінки оволодіння системою практичних професійних умінь і навичок, і проводиться під час проведення практичних занять та підсумкових модульних контролів. Така перевірка дає змогу виявити, якою мірою студент усвідомив теоретичні основи цих дій.

Метод самоконтролю. Його суттю є усвідомлене регулювання студентом своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим завданням, вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам і виправлення їх. Показник сформованості самоконтролю – усвідомлення студентом правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану.

Метод самооцінки. Передбачає об'єктивне оцінювання студентом досягнутих результатів.

Для формування здатності до самоконтролю і самооцінки викладач мотивує виставлення оцінки, пропонує студентові самому оцінити свою відповідь. Дієвим засобом є й організація взаємоконтролю, рецензування відповідей товаришів. При цьому студент ознайомлюється із нормами й критеріями оцінювання знань. Взяття до уваги результатів самоконтролю і самооцінки знань викладачем при виставленні кінцевої оцінки робить їх вагомими, позитивно впливає на формування відповідальності за навчальну роботу, на виховання чесності, принципності, почуття власної гідності, дотримання принципів академічної доброчесності.

Оцінювання самостійної роботи: оцінювання самостійної роботи студентів, яка

передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при захисті реферату та при підсумковому модульному контролі.

9. Методичне забезпечення, яке викладене на навчальну платформу MOODLE 4.

- Робоча програма навчальної дисципліни «Хірургічна стоматологія. Блок 3, 4»;
- Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- Методичні розробки, тези, тексти, мультимедійні презентації лекцій з дисципліни;
- Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки та на практичному занятті, включаючи тести та задачі для самоконтролю, відповідно до тем практичних занять.
- Методичні вказівки для самостійної роботи студентів над вивченням тем, що винесені на самостійне опрацювання;
- Теоретичні питання та практичні завдання для контролю засвоєння розділів;
- Ситуаційні задачі з банку ліцензійного іспиту «Крок 2» до кожного практичного заняття з алгоритмами їх вирішення.

Рекомендована література

Базова:

1. Маланчук В.О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Том 1. – К. : Логос, 2011. — 672 с. + 16 ст. кольор. вкл
2. Маланчук В.О., Копчак А.В. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні ураження щелепно-лицевої ділянки та шиї / Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. – 320 с.
3. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології. К. Спалах, 2003.- 512 с.
4. Горішний Б.М., Рибалов О.В., Саяпіна Л.М. Щелепно-лицьова хірургія екстремальних ситуацій. - Полтава, 2000. - 221 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронні інформаційні ресурси вузівської бібліотеки:
 - Електронний каталог бібліотеки.
 - Інформаційно-довідникові джерела: енциклопедії, довідники, словники
 - Навчальні електронні видання і ресурси: посібники, що містять систематизований матеріал в рамках програми навчальної дисципліни.
3. Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:
 - 3.1. Інтернет каталоги і колекції посилань.
 - 3.2. Медичні web- сервери і web-сторінки.
 - 3.3. Бази даних.
 - 3.4. Архіви електронних текстів і віртуальні бібліотеки.
 - 3.5. Бібліографічні посібники.
 - 3.6. Медичні організації (асоціації, наукові товариства).
 - 3.7. Науково-дослідницькі центри та інститути.
 - 3.8. Медична освіта.
 - 3.9. Лікувальні заклади.